

פרטי כל מס.לז/2

מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום ג',
י"ט בתמוז תש"י (4.7.1950) בשעה 8.30
לפה"צ.

גורכי:

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת
ג. ניר רפאלקס - סגן יו"ר הכנסת.

חברי הועדה:

- י. הדרי - היו"ר
- י. בר-יהודה
- י. ברץ
- ד. בר-רב-האי
- מ. בן-עמי
- פ. אילנית
- מ. גרבובסקי
- א. י. גרינברג
- א. ג'רג'ורה
- צ. יהודה
- ס. יערי
- א. סזור
- מ. נורוק
- י. סרלין
- א. שפטל
- י. שמחובנית
- א. ציזלינג

מוזמנים:

- פ. רוזן - שר המשפטים
- ד. צ. פנקס - יו"ר ועדת הכספים
- ע. גלובמן - יו"ר ועדת העבודה
- מ. בדר - יו"ר ועדת הכלכלה
- פ. רוזטי - מזכיר הכנסת
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת
- גב' הנמן - מטעם משרד המשפטים.

נעדרים:

- ת. טובי
- ש. כ"ץ
- א. חיאל-נאור
- ע. סימון
- י. קוסי
- נ. ילין-פור { בזכות דעה סייעצת }
- ז. בלוסקא

סדר - ה י ו ם : א. חוק המעבר (הוראות שעה) תש"י 1950.

- ב. ויכוח בשאלות מדיניות החוץ - בעית קוריאה
- ג. תקציב הפתוח
- ד. סנוי סמלא סקום ליו"ר ועדת הכנסת בשעת העדרו מן הארץ.

בתחילת הישיבה הסכימה הועדה שלא לדון בתחילת הישיבה בתקנון הכנסת. הוחלט לדון בעניינים היותר דחופים תחילה.

1. חוק המעבר (הוראת שעה). תש"י - 1950.

היו"ר י. הררי: (מקריא את החוק): "מאותו יום בחודש תמוז תש"י, בו יצא נשיא המדינה על דעת הטמטלה את גבולות המדינה ועד לשובו למדינה, ימלא יושב ראש הכנסת את התפקידים המוטלים על הנשיא בחוק המעבר, תש"ט - 1949, ובכל חוק אחר."

חוק זה נופח בדיוק כמו החוק הקודם, בתוספת המלים "ובכל חוק אחר".

ס. בן-עמי: אני מציע למחוק את המלים "בחודש תמוז תש"י".

י. בר-יהודה: אני מציע את הנוסח הבא:

1. שעה שנשיא המדינה לא יוכל למלא זמנית את תפקידיו המוטלים עליו, בגלל יציאתו על דעת הטמטלה את גבולות המדינה או בגלל סיבה אחרת, ימלא יושב-ראש הכנסת את התפקידים המוטלים על הנשיא בחוק המעבר, תש"ט - 1949, ובכל חוק אחר.

2. במשך הזמן שיושב-ראש הכנסת ממלא בהתאם לסעיף 1 את התפקידים המוטלים על נשיא המדינה, לא ישב-ראש בישיבות הכנסת.

ד. בר-רב-האי: חבר הכנסת בר-יהודה רוצה להפסך הוראה, שהכנסת רואה אותה כהוראת שעה, להוראת קבע. יש בזה משום קביעת עסדה מראש, לכל הבעיה המסובכת הזאת, ואזכירות הנשיא, ומילוף תפקידו, בכל מקרה שאין הוא יכול למלא את תפקידו, סאיזו סיבה שהיא. בועדת החוקה, חוק ומשפט, בקשר לחקיקת חוקי היסוד, פרקים פרקים, כפי שהוחלט בכנסת - תעמוד לדיון, כאחת הבעיות הראשונות, שאלת חוקת הנשיא. לא הייתי רוצה שבחוקים אלה, נעשה עבודה מקבילה, בדרך אגב נפתור גם את הבעיה הזאת.

אני מוכן, במקרה דבן, להסתפק בהוראת שעה. מה שמדאיג אותי יותר, זהו הסעיף השני שמציע חבר הכנסת בר-יהודה. הוא מציע, שבמשך הזמן, שיושב-ראש הכנסת ממלא את תפקיד הנשיא - הוא חדל למלא את תפקידיו היושב-ראש. לדעתי אנו עולים כאן על שטח חלקלק מאוד. עצם העובדה שהוא ממלא את תפקיד הנשיא, באה כתוצאה מהיותו יושב-ראש הכנסת. אם הוא חדל למלא את תפקידיו היושב-ראש - מסופקני אם הוא יוכל למלא את מקום נשיא המדינה. אין הוא סגן הנשיא. זוהי הוראה מיוחדת המטילה על יושב-ראש הכנסת, בזמן העדרו של הנשיא, למלא את התפקיד הזה. אינני רואה אפשרות להפריד בין שני התפקידים האלה. עצם ההצעה הזאת, מוכיחה עד כמה לא טוב הדבר, דרך אגב, לנגוע בכל הבעיה של מילוי מקומו של הנשיא. ייתכן, שאנחנו, בדיון מיוחד ורציני, נגיע למסקנות מסוימות ונמצא פתרון לבעיה זו. אך, מחר נשיא המדינה נוסע ועלינו לדאוג לכך שכבר מחר יהיה לו ממלא מקום.

אני מציע לקבל את הצעתו של שר המשפטים ולהסתפק הפעם בהוראת שעה, מבלי לקבוע תקצים להבא ובלי לעשות עבודה מקבילה לעבודת ועדת החוקה, שבירור החוקים נתון בידה.

י. בר-יהודה: קיים בפדינתנו חוק מעבר. זהו החוק הראשון שקבלנו, שבו ישנה שורה של הוראות בקשר לנשיא. לו חשבנו אז על כך והיינו מוסתפים פסוק - לא היה זה אומר, שפסוק זה בא במקום חוקי יסוד. אני אומר אפילו יותר מזה: אני אומר: שחוקת היסוד, ייתכן ובכלל לא נדבר על זה. אין הדבר עומד דוקה בסתירה; עלינו לקבוע עתה מה יהיה במקרה שהנשיא איננו. אני מסכים לכך, שבתור יושב-ראש הכנסת הוא ממלא את תפקידיו הנשיא המדינה; אבל אינני מסכים לכך שברגע שהוא ממלא את התפקיד העליון במדינה, הוא ממשיך למלא את תפקידיו האחרים.

ג. גרבונסקי:

עלי לומר לחבר הכנסת בר-יהודה, שהוא מכניס כאן פרק קונסטיטוציוני, לא רק במקרה של יציאת הנשיא, אלא בכל מקרה אחר של העדרו. בקשר לכל העניין הזה התעוררה שורה שלמה של שאלות, שאינן כל-כך קלות. אינני מתנגד, באופן פרנציפיוני, לכך שנקבע פרוצדורה לכל המקרים שהנשיא איננו, מאיזו סיבה שלא תהיה. אני מתנגד לכך שנוציא חלק מחוק המעבר, נכניס בו תיקונים ונטליא את חוק המעבר. כרגע אנו יכולים לטפל רק בשאלה של נסיעת הנשיא ומנוי ממלא מקום לשעת העדרו.

אינני רואה כל סתירה בכך, שממלא מקום הנשיא, ימשיך למלא את תפקידיו כיושב-ראש הכנסת ולנהל את ישיבות הכנסת. הצעתו היא לקבל את החוק כפי שהוצע, ובשאלה כולה תדון ועדת החוקה, חוק ומשפט.

פ. רוזן:

שר המשפטים

הייתי אחד מהתמימים, ואני היום עוד שייך לאלה התמימים, החושבים שתהיה לנו חוקה, על כל פנים, שיהיו לנו חוקי יסוד, שיכללו להסדיר דברים כאלה, שחבר הכנסת בר-יהודה, מעורר, אם כי אני מפקפק אם שאלה הזאת - מה צריך להיות ההסדר הכללי ולא ההסדר הפרטובלי - שהתעוררה עכשו, שייכת בכלל לסמכותה של ועדת הכנסת. אני חושב שהחלק השני של הצעתו, שייך בכלל לוועדת החוקה, חוק ומשפט ולא לוועדת הכנסת, מכיון שזהו הסדר קבוע, זהו שנוי החוק באופן יסודי.

ברצוני לומר, שאחד מן הטעמים שאני, או הממשלה, שוב הבאנו את החוק הזה, היה גם מפני שנודע לנו, שהיו חלוקי-דעות בוועדת הכנסת, אגב הדיון על התקנון, מה יהיה דין יושב-ראש הכנסת, כאשר הוא ימלא את מקומו של הנשיא: האם הוא יכול גם אז לשמש כיושב-ראש הכנסת ולנהל את הישיבות? היה כנראה דיון, אם כי לא סופי, וקצר, בשאלה זו. במקרה נודע לי דבר זה. על כל פנים, עמדתו של יושב-ראש הכנסת לפני שנה היתה, שהוא בשום אופן לא יסכים לקבל על עצמו את התפקיד הזה של ממלא מקום הנשיא, באם תשלל מנו, על-ידי-כך, הזכות לנהל את ישיבות הכנסת. אני חושב שגם חבר הכנסת בר-יהודה יסכים אתי, שיש לשקול גם את האספקט הזה של השאלה. מובן, שמבחינה משפטית סופשטת, אפשר לומר, שסבר זה אינו מעניין או אינו צריך לעניין אותנו. אבל זה היה מסבך את העניין.

מכל הטעמים האלה, אני מבקש מאת ועדת הכנסת להשאר בגדר סמכותה ולאשר את החוק כפי שהוצע על-ידינו.

היור' י. הררי:

אני אעמיד תחילה להצבעה את הצעתו של חבר הכנסת בר-יהודה.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חבר הכנסת בר-יהודה - 4
נגד - 12

הצעת חבר הכנסת בר-יהודה נדחתה.

ה ס ת י י ג ו ת

לחבר הכנסת י. בר-יהודה:

1. מלוי תפקיד הנשיא בשעה שאינו יכול זמנית למלא את התפקידים המוטלים עליו. חוק אחר.
2. במשך הזמן שיושב ראש הכנסת ממלא בהתאם לסעיף 1 את התפקידים המוטלים על נשיא המדינה, לא ישב ראש בישיבות הכנסת.

היו"ר י. הררי:

נשארתי לפנינו הצעתו של חבר הכנסת בן-עמי, למחוק את המלים "בחודש תמוז תש"י". עלי להעיר את תשומת לבו של חבר הכנסת בן-עמי, כי באם תתקבל הצעתו - אנו מכניסים חוק קבוע; זאת אומרת, הנוסח מתאים לכל מקרה של יציאת נשיא המדינה.

ס. גרבוונסקי:

קבלת הצעת חבר הכנסת בן-עמי, פרושה - בטול המלים "הוראת שעה", ואני רוצה ב"הוראת שעה" ולא בחוק קבוע. את החוק הקבוע תקבע ועדת החוקה, חוק ומשפט.

פ. רוזן - שר המשפטים:

ההתנגדות והפקפוק ביחס להצעתו של חבר הכנסת בן-עמי היא, שאין אנו רוצים לקבוע שיציאת הנשיא את הארץ, היא תופעה רגילה וקבועה. למעשה, כפי שאנחנו יודעים, בכל המדינות, נשיאים אינם עוזבים את הארץ. אנחנו יודעים, שכאן יש מצב מיוחד, הנובע ממצב בריאותו של הנשיא. אבל, אם נקבל את הצעתו של חבר הכנסת בן-עמי - אנו קובעים הלכה, כאלו אנו מניחים, שכל נשיא שיהיה, צריך לעזוב את הארץ. אנחנו יודעים היטב, שאנו מחוקקים כעת חוק, כתוצאה ממצב בריאותו של הנשיא שלנו, ד"ר חיים וייצמן, יאריך ימים. אני מאוד הייתי מבקש מאת חבר הכנסת בן-עמי לוותר על הצעתו.

היו"ר י. הררי:

אם מקבלים ניסוח קבוע - לא צריך לכתוב "פיוס" אלא, בכל מקרה ומקרה.

ס. בן-עמי:

אני יוצא דוקא מתוך ההנחה, שממשך שנה וחצי, שקיימת הכנסת זו הפעם השלישית שהנשיא יצא, ובכל אחת מהפעמים האלה לא הוצעה הצעה אחרת מאשר יושב-ראש הכנסת "עדי פעם אנחנו מביאים הצעת חוק לבית ומתווכחים עליה. אנו יכולים להשאיר "הוראת שעה" למקרה של יציאה. על-ידי כך, אני נוחן סיפוק מה לחבר הכנסת בר-יהודה, הרוצה בקביעות מסוימת לגבי יציאת הנשיא. אני אינני רושש לעצמי הסתייגות בשאלה זו.

היו"ר י. הררי:

אני טעמיד להצבעה את הצעת חבר הכנסת בן-עמי.

ה צ ב ע ה

בעד הצעת חבר הכנסת בן-עמי - מיעוט
נגד - ר ב

הצעת חבר הכנסת בן-עמי נדחתה.

מ ח ל י ט י ם

לקבל את חוק המעבר (הוראת שעה)
תש"י - 1950, כפי שהוצעה על-ידי
הממשלה, כדלקמן:

"מאותו יום בחודש תמוז תש"י, בו יצא נשיא המדינה על דעת הממשלה את גבולות המדינה ועד לשובו לפדינה, ימלא יו"ר הכנסת את התפקידים המוטלים על הנשיא בחוק המעבר, תש"ס - 1949, ובכל חוק אחר."

מלוי
תפקידי
הנשיא
בשעת
העדרו
מן המדינה

2. ויכוח בשאלות מדיניות החוץ - בעית קוריאנה:

היו"ר י. הררי:

בקשר עם הויכוח המדיני, שעומד להתקיים
היום - נתבקשנו לקבוע את הזמן שיוקצב לדיון

זה.

י. בר-יהודה:

אני מציע לתקציב לויכוח 10 שעות, מתוך
חשבון ששעתיים וחצי ידרשו לנאוטי המסיים,
ושבע וחצי שעות תשארנה לדיון הכללי.

י. שפרינצק יו"ר הכנסת:

ראשית, ברצוני לומר לכם שעליכם לקבוע את
תאריך התחלת הפגרא.

אשר לדיון על קוריאנה - עליכם לקחת בחשבון
שעלינו לפיים דיון זה היום, וכי היום תתקיים רק ישיבה אחת, כי בערב על
חברי הכנסת להשתתף בטקס שייתקיים על קברו של ד"ר הרצל. סחר, כ" בתמוז;
על הכנסת לאשר את חוק השבות.

י. בר-יהודה:

אני מציע לקיים ישיבה הערב, לאחר הטקס
על הר הרצל.

י. סרלין:

אני מציע שהויכוח יהיה סיעתי, ושהזמן
שיקבע לא יכלול גם את הזמן שיידרש
לנאוטי השרים. אני מציע להקדיש לויכוח זה 3 שעות סלבד בזמן שיוקצב
לשרים.

נ. ניר-רפאלקס:
סגן יו"ר הכנסת

אני מבקש סכם לקחת בחשבון, בקביעת הזמן,
את המספר הגדול של החוקים, שעל הכנסת
לדון בהם.

ס. בן-עמי:

אני מציע לקבוע 4 שעות לדיון.

א. ציזלינג:

לדעתנו, יש בענין קוריאנה, טשום ספנה
במדיניות החוץ של מדינת ישראל. יש כאן
ספנה חמור מאוד, או גילוי של תמונה, שבשביל אלה שלא גילו אותה - היא
טבעית, אבל בשבילנו היא ספנה, וספנה חמור. לא ייתכן עכשיו להחניק את
הויכוח הזה בגבול של 3 שעות.

י. שמחוני:

אני מאוד מכבדת את זכות האופוזיציה לבוא
לידי ביטוי, אבל אני גם מכבדת את זכותי
אני לשמור על אותם העניינים, שנראים לי חשובים לגבי מדינתנו; ואם אני רואה
כאן רצון לויכוח כללי פוליטי, בענין זה, בשעה זו - אעשה את הכל, כדי
לצמצם אותו. מתוך הנחה זו אני מצטרפת להצעה המינימלית האפשרית של קיצור
הויכוח.

היו"ר י. הררי:

יש לפנינו הצעות לשבע וחצי, שש, חמש, ארבע
ושלוש שעות. אעמיד להצבעה את שתי האמצעות

ההצעות הקיצוניות.

ה צ ב ע ו ת

בעד 7 1/2 שעות - 4
בעד 3 שעות - 5

בעד 5 שעות - 5
בעד 4 שעות - 8

מ ח ל י ט י ם

א. להקציב לדיון על קוריאא 4 שעות.

ב. בהתחשב עם העובדה שעל חברי הכנסת להשתתף בשקט שייתקיים על קברו של ד"ר הרצל, ליום השנה לסותו, תופסק ישיבת הכנסת בשעה 6.30 אחר הצהריים ותחודש בשעה 9 בערב.

3. תקציב הפיתוח:

היו"ר י. הררי:
יושב ראש ועדת הכלכלה ויושב ראש ועדת העבודה רוצים להביא בפני ועדת הכנסת את ענין תקציב הפיתוח.

א. בדר:
יו"ר ועדת הכלכלה
לפי החלטת ועדת הכלכלה, פניתי ליושב-ראש ועדת הכנסת, ותבעתי, שהדיון על ~~תקציב הפיתוח~~ תהחלטה על תקציב הפיתוח - מתקבל בועדת הכלכלה ולא בועדת הכספים. אנחנו חושבים, שועדת הכספים צריכה ויכולה אחראא להחליט רק על הסכום הגלובלי שמקציבים לתכנית הפיתוח. החלוקה של תקציב הפיתוח צריכה, לפי דעתנו, להעשות בועדת הכלכלה, משני טעמים, שהשני מהם הוא העיקרי. הטעם הראשון הוא - 3 משרדים, שצריכים להנות מתקציב הפיתוח - משרד החקלאות, משרד התחבורה ומשרד המסחר-והתעשייה - נוגעים לוועדת הכלכלה. אבל הטעם השני, שהוא העיקרי הוא - שה"טרנס-אוף ופרנס" של ועדת הכלכלה קובעים שבסמכותה של ועדת הכלכלה נמצאים "תיאום ותיכנון כלכלי", והחלוקה המתאימה של כספי הפיתוח בין המשרדים השונים, פותנית בתיאום הכלכלי, ובהרמוניה מתאימה בין ההשקעות השונות, תלוי גם, אם משקיבו יצליח או לא.

יחד עם זה, אני הצעתי ליושב-ראש ועדת הכנסת למצוא דרך, אם יהיה צורך בכך, ולהחליט על פשרה, למען הקל על הדיון ולמען הסריצו - להרכיב ועדה מורכבת מועדת הכספים, ועדת הכלכלה ועדת העבודה, כי חלק גדול מהכספים הולך לעבודות ציבוריות ולבנין. שנית, ועדת העבודה מעונינת בכל אפשרויות התעסוקה הנובעות מתכניות הפיתוח.

ד. פנסט:
יש רק דרך אחת לועדת הכספים לדון בתקציבים והיא - לדון בתקציבים המוגשים לה, על-ידי הממשלה. או - יותר נכון - הממשלה מגישה את התקציב שלה אצל לכתם, והכנסת מעבירה את התקציב לועדת הכספים. אנחנו, גם לגבי התקציב הרגיל של המדינה, נקטנו בעמדה, שאנחנו מקבלים רק את הצעות הממשלה, ולא הצעות המשרדים ולא הצעות הועדות. כי אם כן נתחשב בהצעות המשרדים והועדות - אין לדבר סוף. לו ניתן לכל משרד להגיש את תקציבו - היינו עומדים אולי לפני אותו תפקיד, שהממשלה עומדת לפניו - לבקש דרך להתאמת התקציבים השונים ואחודם לתקציב אחד של הממשלה. גם בדיון על התקציב הרגיל, ניסו כמה משרדים וכמה ועדות לפנות לועדת הכספים ולבקש ממנה לדון אתם על הצעותיהם - אולם, ועדת הכספים דחתה אפשרות זאת, כי היא יכולה לדון רק בהצעה המוגשת על-ידי הממשלה, או בהצעות, שחברי ועדת הכספים מגישים בתוך הדיון, או בהצעות שמגישים חברי הכנסת, כי לפי התקנון הקיים רשאי כל חבר כנסת להגיש הצעה ולבקש דיון עליה, ולהסתייג במליאה. במסרה שאין היא מתמבלת.

ד. צ. פנקס:

לגבי התקציבים השונים של המדינה - אני חושב שגם מר באדר יסכים, שיש קשר בין שלושת התקציבים של המדינה, ואם רוצים, שהם יהיו נידונים מחוץ אספקט זה של מחירות וקשר - הם צריכים להיות נידונים בוועדה אחת. לא ייתכן, שהרוב של ועדת הכספים, יקבל על עצמו אחריות על התקציב הרגיל, אם טוציאים מסנו את תקציב הבטחון. אני מדבר על הגשת העניינים. אנחנו לא נוכל לקבל על עצמנו את אותה אחריות בגבול שיש לנו, במקרה שיפצלו את התקציבים, כי צורך התקציבים של המדינה הוא גוף אחד ואת זאת הדגישו כל הנואמים מכל הגופים בכנסת. אני אומר זאת, כדי לנסק את העניין לפי מהותו ולא רק לפי הצד הפורמלי, שהחלטתם שצאתה מאת ועדת הכספים בענייני התקציב הם בטמכותה של ועדת הכספים ולא בטמכות ועדה אחרת. ברור, שועדת הכספים אינה יכולה להיות מומחית לכל דבר. אין לי ספק שבשרותים צבוריים-הועדה לשרותים צבוריים מבינה יותר מועדת הכספים; בענייני עבודה - ועדת העבודה היא המבינה; בענייני כלכלה - ועדת הכלכלה וכן הלאה. אבל אין זה מונע מהתקציבים להיות מרוכזים ברעדה אחת.

לגבי הכנסת הצעת הממשלה - אני חושב שמחרת הממשלה, לפני שהיא מגישה לכנסת את הצעת תקציב הפתוח, לבדוק את התכנית שלה בדיונים עם הוועדות הנוגעות מבר. אני מתאר לעצמי, שאת עניין השקרים, שכון ועבודות צבוריות עליה לברר תחילה עם ועדת העבודה, שכל הדברים האלה, הם בטמכותה. הממשלה יכולה לקבל את המלצות ועדת העבודה במאה אחוז, או רק חלק מהן. בדברים הנוגעים לכלכלה - עליה לברר את השאלות עם ועדת הכלכלה. הממשלה צריכה לסכם את התקציב, לאחד אותו ולהגיש אותו לכנסת ומהכנסת לוועדת הכספים. אינני רואה כל אפשרות, שאיזו שהיא ועדה תקבע סכום גלובלי, בלי לדון על פרטים. גם הסכום הגלובלי מורכב מפרטים. אמרתי זאת גם לגבי מה שהוצע ביחס לתקציב הבטחון. הציעו לנו שהכנסת תקבע את הסכום הגלובלי של תקציב הבטחון ואנחנו, ועדת הכספים, את הפרטים - יחד עם ועדת החוץ והבטחון. ברמה לי, שבית בונים מלבנים ורק אחר-כך מקבלים את הבית כולו. לא ייתכן לבנות קודם את מסגרת הבית ואחר-כך להרכיב את הפרטים. אינני מבין כיצד ייתכן דבר כזה לגבי תקציבים.

אני יודע, שבשנה הקודמת היה מקרה שלא היה בסדר באופן פורמלי בשעת הברור של תקציב הפתוח. אני רוצה לציין, שדבר זה לא נעשה ביוזמתי, או ביוזמת ועדת הכספים, אלא על-פי בקשת הממשלה. אנו מנקשים לא לחזור עתה על השגיאה שנעשתה בשנה שעברה.

אינני חושב - אם כי אין החלטה על-כך בוועדת הכספים - שועדת הכספים תהיה מוכנה להיות שותפת בוועדה מורכבת משלוש ועדות לגבי החלטות. איש אינו יכול להכריח אותה. אני אומר שהדבר לא יתקבל מטעם פשוט - כל הוועדות מורכבות באופן סיעתי בצורה שונה פחות או יותר. לדעתי אין כל נפקא מינה סיעתי, באיזו ועדה הדבר הזה יהיה נידון, מפני שיש לסייעות את כל האפשרות להביע את דעותיהם ולהציע את הצעותיהן בכל ועדה ועדה. אם רוצים בדרך כלל לשנות את סמכויות הוועדות ואת חלוקת התפקידים - יש לפתח את כל היריעה ולבדוק את כל הוועדות. ייתכן שישנם עניינים, שמן הנסיון אנחנו למדים שיש לשנותם. לי נראה, בכל אופן, שוועדות משנה מצורפות, לברור הבעיה הן אפשרות וועדת הכספים לא תספק אף פעם להרכיב ועדת משנה שותפת עם ועדה אחרת, לברור שאלה מסוימת. ועדות משותפות, מכריעות, במקום ועדת הכספים - אינני גורם אותם; אינני חושב אותם לטובת ועדת הכספים. אינני רוצה להכניס בוועדת הכספים, דבר שאינו שייך לה, אבל תקציבים שייכים לה. או שמעבירים אליה את כל התקציבים - או שלוקחים את כלם. אם תתקבל הצעה לגבי תקציב השיתוח - נציע לעשות זאת לגבי כל התקציבים. משום כך אני מנסק להשאיר את הסמכות בידי ועדת הכספים. אחרת, היא לא תוכל לדון בשום תקציב. הממשלה צריכה, לפני שהיא מגישה את התקציב, להבטיח לעצמה את הרוב, אם היא מעוניינת בזאת, בכל פרט של עבודתה, על-ידי דיון עם אותה ועדה שהדבר נוגע לה.

עקיבא גלובסון:

יור ועדת העבודה

אין אני חולק על ריבונות ועדת הכספים. זהו בכל זאת תקציב, אלה הם סכומים, ואין לי כל התנגדות לכך, שהריבונות תשאר בידי ועדת הכספים. אין אני גם שש לקראת זה, שועדת הכספים תחליט רק על סכום גלובלי. אין בזה שום הגיון. היא למעשה תבדוק את הפרטים, ואם כך - אין לכל הוועדות האחרות כל ערך. לעומת זאת, אני הצעתי לטר פנקס ולמר בדר, על דעת הוועדה, שתקום ועדה משותפת של ועדת הכספים, כלכלה ועבודה. אינני נבהל מצירוף שלש ועדות. אני יודע שהפרלמנט הבריטי יושב במשך מאתיים.

ע. גלובמן:

כל הועדות הן בתוך העניינים.

אך ברצוני לומר לכם, מדוע אני סבור שבדבר זה הכרחי - אני יכול לדבר רק על ועדת העבודה. ועדת העבודה עוסקת בענייני תעסוקה, זה קרוב לשנתיים בברורים עם כל משרדי הממשלה, לא רק עם שר העבודה והבטוח העממי. ועדה זו עלולה להגיע למסקנות שונות - ברוב המקרים נגיע להחלטה פה אחד. החברים טוענים שאין טעם לשיבוחנו, וכי אנו מבזבזים את זמננו אם בין כך ועדת הכספים לא תאשר את החלטותינו. פר פנקס מציע שהממשלה תתייעץ אתנו תחילה ואחר-כך תביא את המלצותיה בפני ועדת הכספים. ובכן, נניח שהממשלה קבלה את המלצות ועדת העבודה והיא מביאה אותן בפני ועדת הכספים - גאה ועדת הכספים ומבטלת אותן. אני אמרתי למר פנקס, שאם ועדת העבודה לא תחליט - לא יהיה לוועדת הכספים על מה להחליט. נניח שועדת העבודה תחליט שאין לסלול כבישים - תבא ועדת המסכסכה והכספים ותחליט שיש לסלול כבישים. הדבר יכול להגיע לידי אבסורד.

הכנסת מסרה לוועדת העבודה סמכות מסוימת ומר פנקס טוען, שאם כן הדבר - הרי מספיק את ועדת הכספים. אני אומר, שועדת העבודה מבטלת בהרבה דברים את ועדת הכספים, למשל על-ידי החוקים שמתקבלים לגבי החיילים, כל החוקים פרושם ומסקנותיהם זה כסף, וועדת הכספים אינה דנה בהם ואינה יכולה לדון בהם. ישנו חלק שלמפרע, ועדת הכספים מנוטלת בו. אני הצעתי הצעת פשרה - להרכיב ועדה משותפת משלוש הועדות, ושועדה זו תדון בחקציב הפתוח. אין טעם לוועדת השנה, ללמוד הבעיה - כפי שמציע מר פנקס. לדעתי, יתמעט מספר ההסתייגויות אם הדיון בתקציב הפתוח יתקיים בוועדה משותפת של ועדת הכספים, העבודה והכלכלה.

י. בר-יהודה:

אני יוצא מתוך ההנחה, שהתקציב הזה הוא בעל אופי מיוחד - זהו בעצם הניתוח המספרי של תכנית הפיתוח. אם התקציב כולו מורכב מכל מיני דברים, שאינם מתחלפים ואינם מתקשרים האחד בשני, ולעתים עומדים כמתחרים האחד בשני - הרי כאן סוכרחה להיות אחדות של תכנון כלכלה מבחינת חלוקת התפקידים. בסמכויות הועדות כתוב בפרוש: תכנון ותאום כלכלי.

ברצוני להזכיר לכם עוד משהו. בכנסת שלנו - שלא כמו בפרלמנטים אחרים - לא יכול חבר לקום במליאה ולומר: אני מכניס תקון. כל תקון שלא הוגא בפני הועדה ולא נרשם כהסתייגות - אינו יכול להיות מוגש למליאה. אם נמסור את זה רק לנתוח כפפי ולא כלכלי - אנחנו, למעשה, נפגע באופן רציני בזכויותיו של כל אחד מאתנו, שלא יוכל לדון לגופם של עניינים. אם נחליט על ועדה משותפת - לא ועדת הכספים תהיה האחראית, אלא הועדה המשותפת הזאת. בתקנון - אשר אמנם טרם קבלנו - ישנו סעיף האומר, שועדה שהיא ועדה משותפת של כמה ועדות, תראה כועדה מיוחדת, לא כועדה משנה. זאת אומרת, שנתקלנו באיזו שאלה בעיה, שאינה נכנסת לתחום העניינים הרגילים, ולשם זה נבחרה ועדה מיוחדת.

נ. ניר-רפאלסקי:

אל תחשבו שיש כאן ויכוח אימפריאליסטי בין ראשי הועדות. ישנם חוקים, שלפי עצם העניין הם כספיים, אבל אפשר לפרש כל מלה ומלה שבהם בהתאם לחוק. כמה מהחוקים שאושרו על-ידי הכנסת, למשל, החוק לנכסי נפקדים, הוכיחו שלא נוסחו כראוי, מבחינה משפטית, והדבר גורם לתסבוכות רבות. אני מציע שחוק הפתוח יידון באמצעות הועדה החוקה באמצעות שינוסח כראוי מבחינה משפטית באמצעות לאחר שועדת הכספים תדון בו.

הי"ר י. הררי:

הצעתי של י"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט חורגת מסגרת הדיון הנוכחי, אם כי היא מהווה נושא חשוב כשלעצמו.

ס. גרבוטסקי:

ברצוני להתייעץ בעניין זה ועל-כן אבקש לדחות את ההצבעה לישיבה הבאה.

י. בר-יהודה:

נהוג אצלנו להענות לנקשת רחיה,

הי"ר י. הררי:

ברצוני להדגיש, עד כמה אין זה רצוי להרכיב ועדות משותפות, או ועדות חדשות, מפני שכל כונתנו הייתה לצמצם במידת האפשרות את מספר הועדות שישנן. יש לנו 9 ועדות, וועדות אלו אינן יכולות להסתדר בזמן שיתאים לכל חברי הועדות.

אינני מבין את ענין הריב בין הועדות. אותם חברי כנסת יששבים בכל הועדות. אינני מבין את החרדה והדאגה, שמא ועדת מסוימת תשאר בלי עבודה. אני שומע נימה זו מכל יושבי-ראש הועדות: לוקחים מאתנו את הדברים החשובים.

לדעתי עלינו לעשות הכל כדי לו ליצור ועדות חדשות. אם מדברים על שלוש ועדות - עלינו לא לשכוח שיש כאן ענין של אשור תקציב ולא ענין אחר. אפנים, זהו תקציב פתוח, אבל זה תקציב, ותקציב שייך לוועדת הכספים ולא לוועדת העבודה או הכלכלה. ללא כל ספק לוועדת העבודה ולוועדת הכלכלה יש דעות והן יכולות להשפיע אותן, ולא דוקא בזמן אשור התקציב. דבר זה יכול להעשות בשעה שהממשלה מכינה את הצעות הפתוח. לאשר את התקציב ולבא בפני הכנסת - יכולה רק ועדת הכספים.

א. מזור:

לדעתו של מר פנקס, רק חברי ועדת הכספים מבינים בשאלות כספיים. לדעתי, בענין זה יש לקבל את ההצעה להרכיב ועדה משותפת משלוש הועדות הנוגעות בדבר.

ס. יערי:

השאלה היא, אם אנו רוצים להשאיר שתי ועדות, ועדת הכספים וועדת הכנסת, שבהן תרוכז כל העבודה, ולבטל את כל הועדות האחרות. הועדות האחרות צריכות לשאול את עצמן - באם נגיע לקיצוניות כזו - לשם מה אנו קיימות? אם אין לוועדות כל אפשרות להשפיע השפעה מכרעת על הרכב התקציב - אין להן כל זכות קיום.

הי"ר י. הררי:

יש להן זכות קיום בעניינים אחרים.

צ. יהודה:

אין אנו יכולים להתעלם משתי עובדות. ישנה עובדה אחת, שכל סיעה, כאשר המליצה על חבריה לוועדות השונות - החחשבה, במידה לא מעטה בידיעות של כל חבר וחבר. באם אין כל ספק, שמי שנשלח לוועדת החוקה - נמצא מתאים לוועדה זו, וכך גם ביתר הועדות.

שנית, ישנן מערות הסתאוננות שאין הן מקבלות את העבודה, שעליהן לעשותה, לפי התפקיד שהוטל עליהן, ובשעה שהן מסיימות את עבודתן - אין הן יודעות למי יש להגישה.

לאור שתי העובדות האלה, צריכה ועדת הכנסת לבחון מחדש את ענין חלוקת התפקידים והעבודה בין הועדות.

ד. בר-רב-האי:

בהצעת התקנון שהוגשה לחברי הועדה, ישנה חלוקה אחרת של תפקידי הועדות.

צ. יהודה:

לדעתי אין להתעלם מהעובדות האלו, ואני מציע לבחור ועדת משנה שתפגש עם יושבי-ראש הועדות המתלווננות ותכין הצעה לתקון המצב.

הי"ר י. הררי:

ומה בענין תקציב הפתוח?

צ. יהודה:

לדעתי הסדורים הקבועים יותר חשובים מאשר הדברים השוטפים.

אני מציע - לענין התקציב להרכיב ועדת משותפת משלוש ועדות, ובשביל העתיד וסדר עבודת הועדות - לבחור ועדת משנה שתטפל בענין זה ותציע לנו הצעות.

ס. בן-עמי:
לדעתי צודק מר פנקס, כי תקציב המדינה מורכב משלושה חלקים; תקציב רגיל, תקציב הפתוח ותקציב הבטחון, ואם יוחלט להעביר אחד מן החלקים האלה לוועדה אחרת מלא לוועדת הכספים - אפשר לחלק את כל יתר התקציבים בין ועדות אחרות.

פ. אילנית:
אינני יכולה לקבל את דבריו של מר פנקס, שאם יוחלט להעביר את הדיון בתקציב הפתוח לוועדות אחרות - לא תסכים לכך ועדת הכספים. אין יושב-ראש ועדה יכול לומר דברים כאלה. ועדה פועלת כפי שמחליטה הכנסת ולא כפי שהיא עצמה רוצה.

עלי לקבוע שבשעת הדיון על התקציב הרגיל, פנתה משלחת של ועדת החנוך לוועדת הכספים, ובקשה ממנה לשתף אותה ולהתייעץ אתה בענין תקציב החנוך - וועדת הכספים סרבה.

אני סבורה, שלא ייתכן מצב כזה ושיש להחליט מיד על דבר זה.

ס. בדר:
ברצוני להעיר רק הערות מספר. האי-נפקא-מינא הסיעתי, שהביע אותו מר פנקס, מופרך מעיקרו, ואם אנו מקבלים אותו - אפשר לבטל את כל הועדות. כיושב-ראש ועדת הכלכלה אין לי רגש נחיתות. עש לי רגש נחיתות כאזרח של מדינת ישראל, שאין משרד לכללה בממשלה, ועל-ידי-כך יש בכל יום ויום סתירות בתוך עבודתה הכלכלית של הממשלה. אלו היה משרד כזה - כל הבעיה הייתה נפתרת מפני שהמשרד הזה היה קובע ומציע את תכנית הפתוח. התביעה שלנו היום, בשם ועדת הכלכלה היא חוקית וצודקת, ומבוססת על ה"טרמס אוף רפרנס" שהכנסת קבעה. אנחנו הצענו הצעת פשרה, שועדת הכספים תשתתף בוועדה המורכבת לוועדת העבודה, הכלכלה והספים, שתפצה במיוחד לשם דיון והכרעה בתקציב הפתוח.

ס. גרבונובסקי:
אינני יכול לקבוע בדיוק את צורת התאום בין הועדות, אך ברור שיש לפנינו בעיה רצינית ומסובכת שיש לפתרה. אני מציע לדחות את ההצבעה בשאלה זו לישיבה הבאה.

מ ח ל י ט י ם

לדחות את ההצבעה בשאלת תקציב הפתוח לישיבה הבאה.

4. מנוי ממלא מקום ליו"ר ועדת הכנסת בשעת העדרו מן הארץ:

היו"ר י. הררי:
היות ואני עומד לצאת עם המשלחת של חברי הכנסת לאנגליה, על הוועדה להחליט מי ישמש כיושב-ראש הוועדה בהעדר י. אצאא עד עתה מלא את מקומי, בשעת העדרי, חבר הכנסת ד. בר-רב-הא

מ ח ל י ט י ם

שחבר הכנסת ד. בר-רב-האי ימלא את מקומו של יו"ר הוועדה בשעת העדרו.

הישיבה נבעלה בשעה 10.55.